

نوروز در چهار سوی گیتی

پژوهشگر و نویسنده

داریوش مهاجر

www.ketab.ir

سرشناسه	: مهاجر، داریوش، ۱۳۳۰.
عنوان و نام پدیدآورنده	: نوروز در چهار سوی گیتی/پژوهشگر و نویسنده داریوش مهاجر
مشخصات نشر	: تهران: بادبان ۱۳۹۱
مشخصات ظاهری	: ۲۲۰ ص: مصور (رنگی)
وضعیت فهرست نویسی	: فیفا
موضوع	: نوروز- تاریخ
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۱ م ۸۵ GT ۴۸۷۴ / ۱۲
رده بندی دیویی	: ۳۹۴ / ۲۶۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۷۱۶۳۹۶

انتشارات بادبان

خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، تلفن: ۶۶۴۹۷۶۱۳، ۶۶۴۹۲۸۷۶

عنوان کتاب:	نوروز در چهار سوی گیتی
پژوهشگر و نویسنده:	داریوش مهاجر
ناشر:	انتشارات بادبان
طراحی روی جلد و صفحه آرای:	پرویز افشارجو
تیراژ:	۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ:	اول ۱۳۹۴
لیتوگرافی:	ترنج رایانه
چاپ:	گوهر اندیشه
بها:	۱۷۰۰۰ تومان
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۹۲۲۰۲-۵

مرکز بخش و نشر: خیابان انقلاب-۱۲ فروردین-پلاک ۳۱۶- انتشارات اردیبهشت

تلفن: ۶۶۴۹۷۶۱۳- ۶۶۴۸۰۸۸۶-۷

www.ordibeheshtpub.ir

درباره نویسنده

داریوش مهاجر پژوهشگری است که معتقد به مطالعات میان رشته‌ای است. وی به تاریخ و فرهنگ ایرانی مهر می‌ورزد و بررسی روابط فرهنگی میان جوامع گوناگون از علایق اوست. او علاوه بر داشتن صدها مقاله در زمینه‌های مختلف، کتابهای متعددی را نوشته است که تعدادی از آنها تا به حال به چاپ رسیده‌اند که از جمله‌ی این کتب منتشر شده می‌توان از ایرانیان در آفریقا (تاثیر فرهنگ و تمدن ایرانی بر فرهنگ مردم آفریقا)، اخلاق اقتصادی ایرانیان و تحلیلی بر نبرد قادسیه (علل سقوط دولت ساسانی)، نام برد. نوروز در چهار سوی گیتی یعنی کتاب حاضر از تحقیقات آقای داریوش مهاجر در زمینه فرهنگ است که در اختیار خوانندگان و علاقه‌مندان به فرهنگ ایران و جهان قرار می‌گیرد.

ناشر

پیشگفتار

ایران به عنوان یک کشور باستانی با تاریخ طولانی و در عین حال با جایگاههای مختلف بین المللی در تاریخش، دارای فرهنگ و تمدنی سترگ و گسترده است. فرهنگی که نه تنها ریشه در تاریخ دارد بلکه به دلیل ویژگیهایش که پایداری و کشش از جملهی آنهاست، می توان گفت که در نوع خود بی مانند و یا کم مانند است.

پختگی، غنا و جاذبه و مقاومت از ویژگیهای این فرهنگ بوده که در طول تاریخ پر فراز و نشیب کشور ایران حتی در زمانهای شکستهای سیاسی و نظامی در برابر اقوام و دولتهای متجاوز و به هنگام فرو ریختن ساختار دفاعی و درهم پیچیدن نظام سیاسی کشور، فرهنگ و تمدن ایرانی از خود مقاومت نشان داده و قوم و حکومت فاتح و وارد آمده از بیرون را در خود جذب کرده است و به جهت جاذبه ها و ویژگیهایش، اقوام فاتح به این فرهنگ جلب شده و بعضاً بخشی از این فرهنگ ریشه دار و عظیم گشته اند و اگر چنین نبوده حداقل عناصر و مجموعه های متعددی را از این فرهنگ پربار به عاریت گرفته و در فرهنگ خود برای داده و با آن مخلوط و ممزوج کرده اند. ما چنین حالاتی را در زمانهای حملهی اعراب، ترکان و مغولان به ایران می بینیم که شرح مفصل دارد و گفتنی بسیار که از حوصله و موضوع این مجموعه خارج است.

یکی از ویژگیهای فرهنگ و تمدن ایرانی آن است که برای گسترش و گردش در گیتی و برای ارایه به این و آن، نیاز به شمشیر و ارتش و

زور نداشته و در بسیاری اوقات عناصر فرهنگ با این گروه و آن گروه مهاجر، با این دسته و آن دسته‌ی بازرگان و با این اندیشمندان و اندیشمندان از ایران سفر کرده و به اقصا نقاط جهان برده شده است و از همین روست که امروز می‌بینیم در تعدادی از کشورهای جهان آثاری از فرهنگ ایرانی در ادب و هنر، زبان و آداب و رسومشان دیده می‌شود که هیچگاه جزو سرزمینهای تحت اداره امپراتوریهای ایران نبوده‌اند. از آنجا که این موضوع که به اشاره آمد بحثی کوچک از آن مربوط به نوروز و آیینهای برگزاری آن در جوامع مختلف در شرق و غرب عالم است، لذا پژوهشگر بر خود بایسته دانست که آن را برشته‌ی تحریر کشد تا این آیین ایرانی که امروز در قریب ۲۰ جامعه‌ی جهان گرمی داشته می‌شود، اهمیت و اعتبارش بیشتر شناخته آید و نیز بدین باور است که اگر سازمان ملل متحد آن را روز جهانی می‌شمرد، بنا به ویژگیها و اهمیتش است، ویژگیهایی که نظر هر انسان و هر گروه انسانی را در هر گوشه‌ی ای از دنیا به سوی خود جلب می‌کند. امید است بتوان ولو به اختصار چنین پدیده‌ی فرهنگی مهمی را در جهان شناخت و ایرانیان و گرمی‌داران نوروز در سراسر گیتی را نسبت به برگزاری این جشن و آیین در جامعه‌های گوناگون آشنا ساخت.

اما بیان دو نکته در اینجا شایسته می‌نماید: یکی آنکه نویسنده در این دفتر خیلی به جزییات برگزاری آیینهای نوروزی در کشورهای گوناگون مورد بحث نپرداخته است و ورود به این گونه موارد را که اغلب، مشابه آنها در آیینهای نوروزی ایرانیان وجود دارد، مناسب جای دیگری می‌داند، جایی که بیشتر نگاه مردم‌شناسانه مورد نظر باشد.

دوم آنکه در اواخر کار ، پژوهشگر به این نتیجه رسید که شاید مناسب باشد پیش از ورود به بحث برگزاری نوز در هر کشور یا جامعه‌ای، بسیار مجمل و فهرست وار اطلاعاتی درباره‌ی آن جامعه و کشور به خواننده ارایه شود تا وی بتواند آگاهانه تر مطالب مورد بحث را دریافت کند.

امید است خوانندگان گرامی نظرات اصلاحگرانه‌ی خود را در اختیار پژوهشگر قرار دهند تا در چاپهای بعدی کتاب مورد استفاده واقع شود. همچنین امید است که اگر لغزشی در این دفتر کوچک که با مهر به ایران و فرهنگ ایرانی آماده گردیده، ملاحظه کردند لغزش نویسنده را مورد چشمپوشی قرار دهند.

داریوش مهاجر

فهرست

۳	 درباره نویسنده
۸	 پیشگفتار
۱۰	 بخش نخست
۱۰	 بنیانها
۱۰	 فرهنگ و سنت
۱۳	 زمینه
۱۹	 بخش دوم
۱۹	 جای پای نوروز در اساطیر
۲۶	 بخش سوم
۲۶	 نوروز در دوره‌ی تاریخی
۲۸	 نوروز در دوره‌ی ساسانیان
۳۱	 نوروز پس از اسلام
۳۷	 بخش چهارم
۳۷	 نوروز در جامعه‌های دیگر
۳۷	 روز جهانی نوروز
۴۱	 نگاهی به پاکستان
۴۴	 نوروز در پاکستان
۵۰	 نگاهی به افغانستان

- ۵۳ نوروز در افغانستان
- ۶۰ نگاهی به ترکمنستان
- ۶۲ نوروز در ترکمنستان
- ۶۸ نگاهی به قرقیزستان
- ۷۲ نوروز در قرقیزستان
- ۷۷ نگاهی به قزاقستان
- ۸۱ نوروز در قزاقستان
- ۸۶ نگاهی به ازبکستان
- ۸۹ نوروز در ازبکستان
- ۹۳ نگاهی به تاجیکستان
- ۹۷ نوروز در تاجیکستان
- ۱۰۲ نگاهی به جمهوری آذربایجان
- ۱۰۶ نوروز در جمهوری آذربایجان
- ۱۱۳ نگاهی به گرجستان
- ۱۱۷ نوروز در گرجستان
- ۱۱۹ نگاهی به سوریه و کردهای آن
- ۱۲۵ نوروز در سوریه
- ۱۲۹ نگاه به ترکیه و کردهای آن کشور
- ۱۳۵ نوروز در ترکیه

- نگاهی به مصر ۱۳۹
- نوروز در مصر ۱۴۲
- نگاهی به الجزایر ۱۴۷
- نوروز در الجزایر ۱۵۲
- نگاهی به تانزانیا ۱۵۵
- نوروز در تانزانیا ۱۵۹
- نگاهی به شبه جزیره بالکان و بخشهایی از آن ۱۶۴
- نوروز در بالکان (شرق اروپا) ۱۶۵
- آلبانی (Albania) ۱۶۸
- جمهوری مقدونیه ۱۷۱
- کوزوو Kosovo ۱۷۳
- فرقه‌ی بکتاشیه ۱۷۵
- و برگزاری نوروز ۱۷۵
- نگاهی به اویغورها و سرزمینشان ۱۷۸
- نوروز در چین ۱۸۴
- نوروز در هندوستان ۱۸۷
- نگاهی به کشمیر ۱۹۰
- نوروز در کشمیر ۱۹۲
- توضیحات و منابع ۱۹۵